

Debatt

"Jag kanske ogillar din åsikt men jag försvarar med näbbar och klor din rätt att uttala den."

Tf debattredaktör: Evalis Björk... Bitr. debattredaktör (vik): Tina J Sjögren

E-post: debatt@gp.se • Fax: 031-62 40 33 • Adress: Debatt, Göteborgs-Posten, 405 02 Göteborg

Medierna tar en allt större del av vår tid och kallas inte för inte för den tredje statsmakten. Diskussionen kring och granskningen av medierna blir därför viktigare än någonsin.

Är det en sann bild av verkligheten som förmedlas? Vilka är de vanligaste övertrampet? Hur fungerar mediebevakningen ur alternativa/nya rörelsers perspektiv? Vilket är egentligen journalistens uppdrag?

Evalis Björk

Medierna är ett slutet maktcentrum

Man kan fundera över vad som egentligen är meningens med alla dessa dagstidningar, radioprogram och tevesändningar.

Mediernas makt

Men medierna har också en annan uppgift, kanske den allra viktigaste. Utan journalister stannar demokratin. Två av Sveriges fyra grundlagar handlar om massmedierna.

Många gånger handlar det om att bekräfta sin egen tes, sin vinkel

Det är ingen tillfällighet att så stor del av vår konstitution handlar om medierna. Institutioner som riksdag, regering, kommuner och domstolar är visserligen nödvändiga, men de är inte tillräckliga.

Man kan göra tankeexperimentet att demokratin inte fanns och att vi nu skulle uppfinna den. Det är en nyttig övning, för man måste då reflektera över vad som är grunderna för ett demokratiskt samhälle.

Om alla vore exakt likadana och hade precis samma åsikter så skulle demokratin inte behövas. Förutsättningen för en demokrati är att ett antal människor vill leva tillsammans i olikhet.

Ordet kommunikation leder ofta tanken till något tekniskt, liksom en sändare som överför ett meddelande till en mottagare. Men detta är en rätt enkelspårig och mekanisk bild.

att utse ett antal företrädare. Då får kommunikationssystemet ytterligare en uppgift, nämligen att se till att väljare och valda ständigt kan stå i kontakt med varandra.

Det är ingalunda självklart att det alltid måste vara journalister som sköter denna uppgift. I demokratin från början fanns också andra sätt att förmedla budskap.

Ser man till dagens situation råder det emellertid inga tvivel om att det är tidningar, radio och teve som står för den allt överväldigande delen av den samhällsinformation som når medborgarna.

De över sex timmar som vi varje dag i genomsnitt tillbringa med massmedier ger journalisterna en nyckelroll i det demokratiska systemet.

Hur demokratin fungerar beror därför i mycket på hur massmedierna klarar sitt uppdrag. Mycket god finns förvisso att säga.

Under senare årtionden har journalisterna blivit mer professionella och självständiga. Kritiska granskningar har lyft fram misförhållanden som annars skulle passerat oupptäckta.

Negativt för demokratin?

Men det kommer nu alarmerande rapporter som pekar på att dagens massmedier också kan vara negativa för demokratin funktionssätt.

Den amerikanske forskaren Robert Putnam menar exempelvis att stor mediekonsumtion, särskilt tevetittande, leder till minskat samhällsengagemang, färre frivilliga insatser i ideellt arbete och till med sämre folkvett i trafiken.

Uppenbarligen kan medierapporteringen ha stor betydelse för hur vi ser på oss själva som samhällsmedborgare. Om medierna bara speglar verkligheten. Men i dag är medierna så mäktiga att de också kan skapa verkligheten.

VALD VERKLIGHET. I dag är medierna så mäktiga att de inte bara kan spegla verkligheten, de kan också skapa den, skriver Olof Petersson.

självpuppfyllande. En av journalistens myter är att medierna bara speglar verkligheten. Men i dag är medierna så mäktiga att de också kan skapa verkligheten.

journalisterna förstärker varandras rapporter. Tidningar berättar om vad som sänds i teve, radion refererar det som står i tidningen. Journalisterna sneglar på varandra. När drevet går blir mediabilden självbekräftande.

I sin iver att avslöja makthavarna händer det lätt att journalisten ser sig som medborgarnas ställföreträdare. Och visst kan medierna hjälpa till att göra komplicerade skeenden begripliga för läsarna, tittarna och lyssnarna.

Problemet är att journalisterna inte alltid verkar lita på folkets egen omdömesförmåga. Det görs ibland mätningar av medborgarnas tilltro till massmedierna. Man kan också fråga vilken tilltro som journalister har till sina läsare.

Många mediejobb går ut på att samla material för att bevisa något som man redan bestämt sig för. Det gäller helt enkelt att bekräfta sin egen tes, sin krok, sin vinkel.

I en demokrati är det ytterst medborgaren, inte journalisten, som ska dra slutsatserna. Mediernas uppgift blir då att lägga fram materialet på ett begripligt sätt, att förenkla utan att bli enfaldig.

En del samhällsproblem saknar ett enda enkelt facit. Många aktuella frågor är komplicerade i det avseendet att det finns tunga skäl både för och emot en viss lösning.

Det finns förvisso kunskapsklyftor och informationsluckor - också hos experter, måste man tillägga. Ingen sitter inne med hela sanningen.

Men demokratin bygger på lärande och möjligheten att utvecklas. Medierna har stora möjligheter att höja den politiska allmänbildningen. Inte genom att ge de färdiga svaren, utan genom att förmedla fakta, argument, motargument och andra länders erfarenheter.

En demokrati fordrar att medborgarna har en upplyst förståelse om sitt samhälle. I dag framstår medierna som ett av samhällets mest slutna maktcentra.

Om press, radio och teve vill ta sin kritiska roll på allvar skulle de kunna avlägga ett nyårslov. Att sätta igång en ordentlig granskning av sin egen makt.

Olof Petersson

Statsvetare Forskningsledare vid Studieförbundet Näringsliv och Samhälle, SNS

Nästa del i serien 28/12. Cecilia Verdini-Peralta och Jens Rosbäck skriver om mediebevakningen under EU-kravallerna.

Fria ord

Redaktör: Solveig Evenson 031-62 41 58 Bitr. redaktör: Anders Berggren 031-62 47 38

E-post: friaord@gp.se • Internetadress: http://www.gp.se/friaord/ Fria ord, Göteborgs-Posten, 405 02 Göteborg • Fax: 031-62 40 33

Svårt för många att ta strålbehandling på kvällen

GP:s Christer Lövkvist tycks förut-sätta att vi cancerpatienter är pigga och alerta. Vi skall orka ställa upp på behandling när helst på dygnet det skall ske. Så enkelt är det inte.

Svar:

Principbeslutet om att bygga ut strålbehandling vid Sahlgrenska för 72 miljoner kronor fattades utan att man dessförinnan hade utrett möjligheten att köra sjukhusets befintliga strålkänor på kvällstid, exempelvis till klockan 21.

enorm trötthet, som inte kan sovas bort. Många av oss - troligen de flesta - bor inte heller nästgårds till sjukhuset, utan måste skjutas av anhöriga eller åka taxi.

Däremot har varken jag eller någon annan, mig veterligt, krävt att cancerpatienter ska ställa upp på behandling "när helst på dygnet det skall ske".

Jämför till exempel till väntetiderna kan bli mycket långa. Själva strålbehandling kan bara tar 5-10 minuter, men med alla väntetider och färdväg inräknat kan besöket ta 4-5 timmar. Vid de tillfällen jag strålbehandlats har behandling omfattat varje dag (utom lördag och söndag) i en och en halv till två månader.

Om och när strålbehandling börjar med kvällsöppet lär man heller inte bjuda in svårt sjuka patienter med lång resväg. Närmare till hands ligger att ineliggande patienter, som ibland behöver strålas ett par gånger per dag, tas om hand på kvällstid.

en halv till två månader. Vad skulle det innebära om behandlingen var förlagd på kvällstid? Min livskvalitet hade ytterligare försämrats. Jag hade knapp träffat familj eller vänner under hela behandlingstiden, förutom den belastning det varit rent fysiskt och psykiskt.

Om de har kort resväg kan den fem veckor långa behandlingen kombineras med jobb på dagtid. Christer Lövkvist

DAGENS ROS

Dagens ros till kören Pro Musica för en fantastisk konsert i Örgryte kyrka i tisdags. Välkommen tillbaka!

Kriminalvården bör se personalen som resurs

I en artikel i GP den 16 december läser jag att kriminalvårdsstyrelsen vill få in mer kompetens genom att anställa högskoleutbildad personal.

Man säger sig vara beredd att betala för högre kompetens, men ändå tar det flera år innan de redan anställda får gå sin grundutbildning.

Att de med 15 000-17 000 kr i månadslön tror sig kunna locka högskoleutbildade med studentskulder i bagaget till det sjunkande luftslottet är lika realistiskt som det nya målet som benämns "Bättre ut".

Ser man inte sin personal som en värdefull resurs eller inser det väsentliga i att behålla, uppmuntra och höja statusen för dem som redan är anställda kommer man aldrig att kunna vara sig locka till sig ny personal eller behålla de dugliga.

Vad som verkligen behövs är en kompetent och verklighetsförankrad ledning med ett modernt ledarskap.

Vårdare på anstalt Debatten går vidare på nätet http://www.gp.se/friaord/forum.html

Dimljus bländar andra och är helt onödiga

Jag kör många mil på landsväg och möter allt oftare bilar som har både halvljus och dimljus/extraljus tända. Det är väldigt irriterande, eftersom dessa lågt monterade extralampor bländar ilsket.

Därför vill jag upplysa alla er som har ovanan att köra med dimljus/extraljus tända: Släck dem! De är helt onödiga.

Även om ni struntar i att ni bländar andra, så lurar ni faktiskt er själva. Genom att lysa upp vägen närmast bilen med lågt monterade ljus så ser ni sämre vad som händer på långt håll där ljuset behövs.

Ivan Liljegren

Stor prishöjning på postens färdiga kuvert

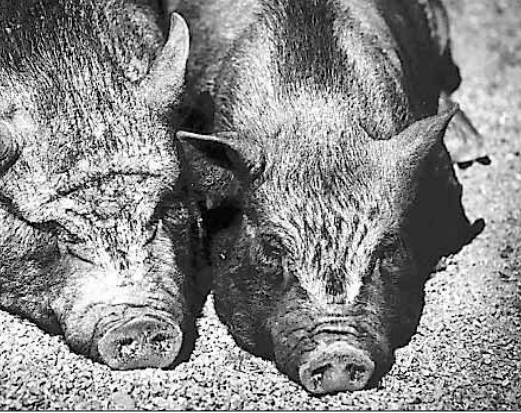
Under ett antal år har jag varje jul skickat en vägghalmanacka till en vän i England. Jag har då använt mig av postens färdiga kuvert. Kuvert plus porto har kostat 52 kr, 61 kr och 48 kr under de tre senaste åren.

Ingvar Hagh

Djurpark lockar mer än bondgård

Jag tycker det är skandal att man nu skall flytta de vilda djuren från Slottsskogen. En av våra finaste turistattraktioner i Göteborg skall upphöra.

Vem tror på allvar att de och andra turister kommer att besöka en lantgård när de kommer till Göteborg? Och de är inte ensamma om att föredra en djurpark före en bondgård.

KOMPLEMENT. Vi tar gärna emot en lantgård också, skriver Carina. Bilden från Barnens zoo i Slottsskogen.

Glatt överraskad av Postgirots kundtjänst

På senare år har det blivit allt vanligare med kundtjänster som det tar 10-20 minuter att nå (efter att ha knappat in ett antal val).

Nöjd postgirokund

Carina

Varför moralisera över sexualvanor?

Rakat eller inte rakat? En fråga om tycke och smak, och i vissa former av sexuellt umgänge en trevadsfråga. Inblydning vill man inte ha här "i vägen". Det är absolut ingenting med pedofili att göra.

Callisto

Skriv till Göteborgs-Posten! Vi vill höra din mening. Skriv om det som berör dig eller svara på andras åsikter.

Skriv inlägg eller svara på inlägg via brev, fax eller e-post. Postadress: Fria ord, Göteborgs-Posten, 405 02 Göteborg

Med dator och Internet: På www.gp.se/friaord kan du svara snabbt på brev, skriva insändare, följa veckans debatt och mycket annat.

SNABBA SVAR: Morgondagens tidning publiceras snabba svar som kommit via www.gp.se/friaord.

REPLIK: Under denna vinjett publiceras svar på inlägg som varit införda på Fria ord. Uppge alltid signatur och publiceringsdag på det brev du vill besvara.

Uppge alltid namn och adress, även om du vill vara anonym. På sidan 2 finns regler för publicering.